28/10/2022

28η Οκτωβρίου 1940: Οι πρώτες ώρες του πολέμου

/ Ιστορία - Εθνικά Θέματα

Η Αθήνα ξυπνά από τις καμπάνες των εκκλησιών και από το σφύριγμα των σειρήνων που υποδηλώνουν την έναρξη του πολέμου. Παρά το γεγονός ότι επρόκειτο για πόλεμο η ατμόσφαιρα τόσο στην Αθήνα όσο και στην επαρχία ήταν εορταστική.

Του Νικολάου Ζαΐμη

Οι πολίτες φαίνονταν ψύχραιμοι. Αντί του φόβου επικρατεί ο ενθουσιασμός και η αισιοδοξία. *«Κάποιος θέλησε να πνίξει την Ελλάδα. Νιώσαμε τα κρύα δάχτυλα γύρω από το λαιμό μας. Ανατριχιάσαμε. Ύστερα μονομιάς ξύπνησε η φύση μας. Σφίξαμε τα δόντια και κάναμε πόλεμο»,* **γράφει ο Γιώργος Θεοτοκάς** εκείνη την ημέρα.

Και πράγματι, η φύση του Έλληνα ξύπνησε. Προτού καν δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβέρνησης το διάταγμα για την κήρυξη της Επιστράτευσης, οι δρόμοι κατακλύζονται από πολίτες κατευθύνονται στους στρατώνες, τραγουδώντας στοιβαγμένοι σε κάθε μέσο. Το ίδιο επικρατεί σε κάθε γωνιά της

Ελληνικής επικράτειας. Ακόμα και άνθρωποι που βρίσκονταν μακριά από τα γεγονότα ή ήταν εξόριστοι ενεργούσαν με την ίδια χαρά. Ήθελαν να βρεθούν στο μέτωπο για να υπερασπιστούν την τιμή και τις αξίες της πατρίδας. Από τους πρώτους **ο Παναγιώτης Κανελλόπουλος,** που τότε ήταν πολιτικός εξόριστος στην Κάρυστο. «Θέτω τον εαυτό μου εις διάθεσης Έθνους, Βασιλέως και Κυβερνήσεως….Λαός ολόκληρος ενθουσιώδης και αποφασισμένος», γράφει. Όλη η Ελλάδα μια γροθιά ενωμένη απέναντι στον εχθρό.

Στο μέτωπο

Την 28η Οκτωβρίου οι ελληνικές δυνάμεις, υπό τις διαταγές του Αρχιστρατήγου πλέον Αλέξανδρου Παπάγου, συμποσούνταν σε πέντε σώματα στρατού, δηλαδή 15 μεραρχίες πεζικού, 1 μεραρχία ιππικού και 4 ταξιαρχίες πεζικού. Η ιταλική επίθεση έλαβε τη μορφή εισβολής σε δυο τομείς, Πίνδου και Ηπείρου. Από τον Γράμμο μέχρι τον Ιόνιο. Την πρώτη ημέρα η ιταλική επίθεση προερχόταν από την κοιλάδα του Δρίνου με στόχο τα Γιάννενα.

Στο μέτωπο της Ηπείρου, η σύμπτυξη εκτελέστηκε σύμφωνα με το επιτελικό σχέδιο χωρίς ουσιαστικές απώλειες σε ανθρώπους και υλικό, με τον διοικητή της 8ης Μεραρχίας **Χαράλαμπο Κατσιμήτρο** να έχει να αντιμετωπίσει το 25ο Σώμα Στρατού Τσαμουριάς, που συγκροτούσαν δύο μεραρχίες πεζικού, «Σιένα» και «Φερράρα», μια ιππικού και μια τεθωρακισμένων, αυτή των «Κενταύρων».

Στην Πίνδο, εκδηλώθηκε με ταχύτητα και αποφασιστικότητα η επίθεση της 3ης Μεραρχίας Αλπινιστών, της γνωστής ως «Τζούλια», κατά τον ελληνικών γραμμών που κατείχαν την περιοχή μεταξύ του ποταμού Αλιάκμονα και του όρους Σμόλικας. Η ελληνική δύναμη που κλήθηκε να αντιμετωπίσει τους Ιταλούς υπάγονταν στο Τμήμα Στρατιάς Δυτικής Μακεδονίας με Διοικητή τον Αντιστράτηγο Ιωάννη Πιτσίκα. Ειδικότερα με την προάσπιση του συγκεκριμένου χώρου είχε επιφορτιστεί το Απόσπασμα Πίνδου με διοικητή τον Συνταγματάρχη Κωνσταντίνο Δαβάκη.

Το πρώτο πολεμικό ανακοινωθέν

Την πρώτη ημέρα είχε ήδη επιβεβαιωθεί το ισχυρό απόθεμα ψυχικής και ηθικής δύναμης των Ελλήνων. Τις πρώτες απογευματινές ώρες εκδόθηκε και το πρώτο πολεμικό ανακοινωθέν, το οποίο έλεγε: *«Εδώ Ραδιοφωνικός Σταθμός Αθηνών. Έκτακτο ανακοινωθέν. Αι ιταλικαίστρατιωτικαί δυνάμεις προσβάλλουν από της 5.30 πρωινής της σήμερον τα ημέτερα τμήματα προκαλύψεως της ελληνοαλβανικής μεθορίου. Αι ημέτεραι δυνάμεις αμύνονται του Πατρίου Εδάφους».*

Φωτογραφία από τις σελίδες 169-173 του τόμου: Γιώργος Θεοτοκάς, «Τετράδια ημερολογίου 1939-1953», Πέμπτη αναστοιχειοθετημένη έκδοση, Πρόλογος: Μαρκ Μαζάουερ, Εισαγωγή-Επιμέλεια: Δημήτρης Τζιόβας (Αθήνα, Βιβλιοπωλείον της «Εστίας» Ι.Δ. Κολλάρου & Σίας Α.Ε., 2014).